

SchoolOntwikkelingsPlan (SOP) SO

2025-2026

School Ondersteuningsprofiel (SOP) SO De Bodde: september 2024

Het School-Ondersteuningsprofiel (SOP) beschrijft op welke groep leerlingen SO De Bodde zich richt, hoe zij haar onderwijs vormgeeft en wat haar ambitie is. De informatie is gebaseerd op het doelgroepenmodel LECSO, het schoolplan, diverse notities en het inspectiekader. Vanuit de vraag hoe wij ons opstellen in het bestuurlijk overleg binnen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs formuleert SO De Bodde hieronder haar opvattingen in het School-Ondersteuningsprofiel.

Algemene gegevens

Naam school: De Bodde

Directrice: Frouwke Ebbens

Adjunct-directeuren: Daniëlle Overkamp – Seebregts, Babs van Kempen en Karin de Kort

Kwaliteitscoördinatoren: Ingeborg Zoontjes, Inge de Nijs en Sven van de Wouw

(Senior) Gedragswetenschappers: Manon van de Ven en Anjuli Ghoerahoe

Maatschappelijke deskundigen: René Vrins en Maroesja Smulders

Inleiding

De Bodde stelt zich ten doel leerlingen met een verstandelijke beperking door middel van onderwijs zodanig te ondersteunen dat zij zich zo optimaal mogelijke ontwikkelen en een zo groot mogelijke zelfstandigheid bereiken. We richten ons op het veelzijdig ontwikkelen van de mogelijkheden van elke leerling en passen het onderwijs daar zo goed mogelijk op aan. We bieden onderwijs op maat, toegespitst op de brede populatie die SO De Bodde in huis heeft. We streven er bij iedere leerling naar om een positief gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen. Als we kijken naar mogelijkheden van elke leerling is er telkens een hoge ambitie te stellen. Dit leggen we vast in het ontwikkelingsperspectief (OPP) met passende uitstroombestemming.

In principe zijn alle leerlingen van De Bodde 'zorgleerlingen'. Maar niet elke leerling heeft dezelfde behoefte aan zorg en ondersteuning. Gedurende de schoolloopbaan kan de behoefte aan zorg en ondersteuning wisselen. Voor een passende ondersteuning is samenwerking met instanties buiten de school van groot belang.

Kenmerkend voor onze leerlingen

SO De Bodde biedt onderwijs aan leerlingen met een verstandelijke beperking, in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar. Wettelijk begint de leerplichtige leeftijd vanaf 5 jaar. Voor plaatsing binnen de Bodde is een toelaatbaarheidsverklaring noodzakelijk.

Het ZML-onderwijs is toegankelijk voor alle leerlingen met een IQ < 55 of een IQ > 55 en < 70 met een bijkomende problematiek.

De Bodde verzorgt onderwijs aan leerlingen met een verstandelijke beperking en eventuele bijkomstige problematieken en diagnoses. Hierdoor heeft de Bodde verschillende arrangementen ingericht die beschreven staan in onze arrangementskaarten. Deze arrangementen geven richting aan ondersteunings- en begeleidingsbehoeften en de voorwaarden voor het klassenklimaat. Het gaat hierbij om de volgende arrangementen:

- > Reguliere groepen: onderbouw en bovenbouw
- > Anti-structuurgroep (laag/hoog) niveau: onderbouw en bovenbouw
- > Onderwijzorggroepen

Er wordt passend onderwijs geboden binnen de mogelijkheden en behoeftes van de leerling. Het uitstroomprofiel van onze leerlingen is toegespitst op het VSO met uitzonderingen richting het SBO of Praktijkcollege. Vanuit verschillende expertises en op verschillende momenten wordt er vervolgens bepaald wat de leerling nodig heeft om op het gewenste niveau uit te stromen. Dit is een proactief en cyclisch proces. Om dit proces zo goed mogelijk te ondersteunen hanteren wij het landelijk doelgroepenmodel en het curriculum van de Bodde.

Landelijk Doelgroepenmodel GO (versie basisonderwijs)

Profiel		1	2	3	4	
Totaal IQ		< 20	20 – 34	35 – 49	50 – 69	
Indeling inspectie		< 35		35 – 49	50 – 69	
Ontwikkelings-niveau	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	
	Executieve functies	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	
	Communicatie	Zeer forse achterstand	Forse achterstand	Grote achterstand	Kleine achterstand	
Didactisch functioneringsniveau				FN <E3	FN E3-M5	
Leerstandaard		Plancius niveau 1-6	SO-ZML niveau 3	SO-ZML niveau 6	SO-ZML niveau 9 Basisleerlijn niveau 4	
Ondersteunings-behoeften	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	
	Leren en ontwikkelen, incl. executieve functies	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	
	Communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	
	Fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	
	Medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	
Uitstroombestemming		VSO			PrO	
					VSO	VO

Versie september 2023

Met dit model kunnen we onderbouwd en transparant het maximaal haalbare eindniveau en het benodigde onderwijsaanbod en ondersteuning goed in kaart brengen. Ook zijn we in staat om planmatig te kijken wat de leerling nodig heeft. Dit model ondersteunt De Bodde doelgericht bij het formuleren van het OPP, de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming, het volgen van de ontwikkeling van leerlingen en het in kaart brengen van de opbrengsten van het onderwijs.

Met dit model kijken we verder dan IQ-scores. Nadrukkelijk worden ook andere factoren van het kind betrokken. Deze brede interpretatie is van groot belang, zeker als de cognitieve mogelijkheden en de sociaal-emotionele vaardigheden ver uit elkaar liggen. Anderzijds voorkomt het model 'onderpresteren' of 'ondervragen' van leerlingen, doordat het model professionals als het ware dwingt tot doelgericht werken. Door het landelijk doelgroepenmodel en de onderliggende instrumenten is de school in staat een goed beeld te schetsen van waar de leerling staat en wat het toekomstperspectief is.

Curriculum SO

Het curriculum geeft inzicht aan welke leergebieden er gewerkt wordt verdeeld over de verschillende leerroutes. Daarin is opgenomen hoeveel tijd we werken aan het desbetreffende leergebied, dit verschilt namelijk per leerroute. Er is een schema gemaakt met daarin alle leerlijnen en leerroutes. Waarbij de streefplanning het uitgangspunt is.

Streefplanning SO

SO									
Leer-jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	
Kalender leeftijd (1 aug)	4	5	6	7	8	9	10	11	
DL	-19	-9	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	
Leerroute 1	P	P	P	P	P	P	P	P	belevingsgerichte dagbesteding
Leerroute 2	1	1	2	2	3	3	3	3	activiteitgerichte dagbesteding
Leerroute 3	1 en 2	3	4	4	5	5	6	6	arbeidsmatige dagbesteding Naar 3 VSO
Leerroute 4	1 en 2	3	4	5	6	7	8	9	SBO/ PrO/ arbeid

Arrangementskaarten

De arrangementen geven richting aan ondersteunings- en begeleidingsbehoeften en de voorwaarden voor het klassenklimaat. Er zijn arrangementskaarten voor de groepen op het SO:

- Reguliere groepen
- Laag/hog niveau structuurgroepen
- Onderwijzorggroepen
- Observatiegroepen

Reguliere groepen

Onderbouwing extra ondersteuning: Reguliere groepen

Leerlingen die geplaatst worden in de reguliere groepen, hebben een lichte tot matige verstandelijke beperking. Daardoor hebben ze beperkte communicatievaardigheden. Daarnaast kan er sprake zijn van een bijkomende problematiek. Sociaal en emotioneel functioneren deze kinderen vooral binnen de eerste individuatiefase (18-36 maanden) en de eerste identificatiefase (3 tot 7 jaar). Daardoor hebben ze voortdurend of regelmatig ondersteuning nodig.

Hoeveelheid aandacht

Personele bezetting en benodigde expertise

Het onderwijs wordt gegeven door bevoegde en gespecialiseerde leerkrachten (fulltime) en onderwijsassistenten fulltime.

Groepsgrootte

De groep bestaat voor het SO uit maximaal 12 leerlingen.

Aandacht en begeleiding

- We zorgen voor een voorspelbaar onderwijsaanbod en doelgerichte activiteiten binnen de eigen groep. Daarbij gaan we uit van sociaal en cognitief leren.
- Het onderwijsaanbod sluit aan bij de belewingswereld en de dagelijkse praktijk van de leerling. Waar mogelijk breiden we dit uit naar aanbod dat verder weg staat.
- We hanteren duidelijke regels en afspraken. We geven grenzen aan, bieden structuur en laten de consequenties zien van ongewenst gedrag.
- We hanteren een goede balans tussen inspanning en ontspanning. Afhankelijk van hun niveau kunnen kinderen 10 tot 30 of 30 tot 45 minuten aan één taak werken.
- We geven instructie in circuitmodel om instructie en verwerking zo passend moge-

lijk te kunnen bieden.

- We behandelen de lesstof stapsgewijs met veel herhaling en bevorderen de taakwerkhouding.
- We besteden veel aandacht aan zelfstandigheid en sociale redzaamheid.
- We stimuleren het initiatief van de leerling en nemen daarbij een uitnodigende houding aan.
- Activering, stimulatie en instructie zijn vooral gericht op de (sub)groep. Waar nodig doen we dit individueel.
- We stimuleren leerlingen om hun gevoelens en gedachten onder woorden te brengen.
- We geven leerlingen de verantwoordelijkheid die ze aankunnen.

Mate van agressie

Agressie is te begeleiden door individuele aansturing, eventueel buiten de klas. Waar nodig zetten we een time-out-medewerker in.

Didactisch aanbod

Het didactisch aanbod wordt op een handlings- en opbrengstgerichte manier aangeboden met behulp van de CED leerlijnen voor zml, tot en met niveau 9 voor het SO.

We maken hierbij gebruik van het Direct In-

structie Model (DIM).

Onderwijsmaterialen

We passen het lesmateriaal aan op wat een leerling nodig heeft en aankan. Daarbij zetten we een gevisualiseerd dagprogramma in. Indien nodig heeft een leerling een individueel dagprogramma.

We richten ons op en maken gebruik van:

- zelfredzaamheid
- (het aansturen van / herinneren aan) algemene dagelijkse vaardigheden
- passende didactiek met een lager tempo en veel herhaling
- bruikbare software
- materialen voor (visuele) informatieverwerking
- realistische en concrete materialen bij de lessen
- methodes voor cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling (passend bij de doelgroep en met aangepast speelmateriaal)
- materiaal dat is gericht op weerbaarheid
- speciale methodes voor ZML of zelf aangepaste methodes/ werkbladen.
- hometrainers en kleine trampolines voor prikkelreductie.

Ruimtelijke omgeving

Het eigen klaslokaal

We gebruiken digiborden, computers, tablets, (aangepast) meubilair en een vaste, eigen werkplek voor iedere leerling. Er zijn binnen de school verschillende ruimtes beschikbaar waar leerlingen in kleine groepjes instructie kunnen krijgen, individueel kunnen werken of tot rust kunnen komen.

Andere ruimtes binnen de school

Beide gebouwen hebben een gymzaal. In beide gebouwen is een time-outruimte aanwezig. Deze ruimte wordt ook incidenteel (preven-

tief) ingezet, waarbij de nadruk ligt op prikkelreductie, ontspanning en soms de-escalatie.

Andere ruimtes buiten de school

Buiten is er een verblijfsplein met toezicht en ondersteuning tijdens vrije spelmomenten. We kunnen er ook voor kiezen om de vrije spelmomenten individueel in te vullen.

Daarnaast hebben we Boddebuiten met een belevingstuin, een moestuin, een plantenkas.

Veilige inrichting

De gangen van de school zijn overzichtelijk ingericht. We hebben veilige speelplaatsen met passende ontspanningsmogelijkheden, speciaal ingerichte werkhoeken en veiligheidsknoppen op de voordeuren vanwege weglodgevaar.

Expertise

Onderstaande expertise zetten we in voor deze leerlingen:

- groepspersoneel met expertise op het gebied van lichte tot matige verstandelijke beperking en bijkomende problematieken.
- orthopedagogen
- psychologen en psychologisch assistenten
- kwaliteitscoördinator
- logopedisten
- vakleerkrachten
- time-outmedewerkers

Samenwerking met externe organisaties

Met deze externe specialisten en organisaties werken we samen:

- SI-therapeut¹
- PMT-therapeut²

¹ SI: sensorische integratie

² PMT: psychomotorische therapie

- ergotherapeut
- fysiotherapeut
- ZIO
- schoolarts
- woongroepen
- leerplichtambtenaar
- wijkagent
- Veilig Thuis
- CCE
- gemeente (Toegang)
- AVG arts

- collega-scholen Biezonderwijs
- schooltandarts

Deze specialisten en organisaties zetten we in voor:

- therapie en behandeling onder schooltijd of daarbuiten
- onderwijsondersteunende therapieën, in de klas en individueel
- samenwerking tussen hulpverleners en zorgpartners

Structuurklas laag niveau

Onderbouwing extra ondersteuning: Speciale structuurklas laag niveau

Leerlingen die onderwijs volgen in een speciale structuurklas, hebben een lichte tot ernstige verstandelijke beperking én vaak een stoornis binnen het autismespectrum. Ook leerlingen zonder zo'n stoornis kunnen behoefte hebben aan dit type begeleiding en baat hebben bij een plaats in deze klas. De aanpassingsleeftijd in het dagelijks leven ligt vaak lager dan de verstandelijke beperking doet vermoeden. Sociaal en emotioneel functioneren deze leerlingen vooral binnen de eerste socialisatiefase (6-18 maanden) en de eerste individuatiefase (18-36 maanden).

Hoeveelheid aandacht

Personele bezetting en benodigde expertise

Het onderwijs wordt gegeven door bevoegde en gespecialiseerde leerkrachten en onderwijsassistenten. Er is minimaal een dubbele bezetting per groep.

Groepsgrootte

De groepsgrootte is afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.

De groep bestaat op het SO uit maximaal 10 leerlingen.

Aandacht en begeleiding

- De leerlingen hebben intensieve begeleiding nodig op het gebied van sociale en emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, werkhouding en zelfredzaamheid.
- De leerlingen krijgen de tijd en de ruimte om zich te ontwikkelen op hun eigen tempo.
- We zorgen voor continue nabijheid en ondersteuning bij overgangsmomenten en vrije momenten.
- We zorgen voor ondersteuning bij algemeen dagelijkse levensverrichtingen (ADL) en verzorging.
- We gaan uit van beperkte verbale onder-

steuning en gebruiken vooral visuele ondersteuning.

- We werken aan de hand van de TEACCH-principes², waarbij we uitgaan van individuele benadering en begeleiding. Bij TEACCH staat visualisatie en voorspelbaarheid centraal. In een gestructureerde omgeving krijgen leerlingen duidelijkheid in ruimte, tijd en personen.
- We besteden veel aandacht aan het sociale en emotionele gedrag en de ontwikkeling van deze leerlingen. We hebben onder meer aandacht voor het kaderen en reguleren van emoties door de omgeving. Ook is er veel individuele aandacht voor en ondersteuning bij sociale interacties.
- De leerling heeft vanwege zijn niveau van functioneren behoefte aan de nabijheid, intensieve sturing, ondersteuning en stimulering van een volwassene gedurende de schooldag. Deze volwassene hanteert vaste rituelen en patronen om de dagelijkse routine vertrouwd te maken.
- De leerlingen hebben behoefte aan struc-

² TEACCH: Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped CHildren.

tuur en duidelijkheid en een consequente benadering.

- Leerlingen willen vaak zelfstandig de omgeving ontdekken, maar hebben daarbij toezicht van een volwassene nodig. Die behoedt de leerlingen voor gevaren en risico's, omdat zij deze zelf niet zien.
- Het dagprogramma is leidend, waarbij er steeds ruimte is voor individuele aanpassingen. Het dagprogramma wisselt af tussen inspanning en ontspanning.
- Tijdens instructiemomenten krijgt de leerling korte, duidelijk gestructureerde opdrachten, in een groepje van maximaal twee leerlingen, maar vaak individueel. Daarbij gebruiken we bondig en concreet taalgebruik dat is gekoppeld aan het hier en nu.
- Taken moeten eerst via individuele instructiemomenten worden aangeleerd en bij voldoende beheersing kunnen ze tijdens het zelfstandig werken worden ingezet.
- De taakspanne is 5 tot 10 minuten.
- Het onderwijzend personeel is de initiatiefnemer, aangezien de leerling moeite heeft om uit zichzelf tot leren te komen en om gepast gedrag te laten zien.
- De leerlingen hebben een volwassene nodig om zich goed uit te kunnen drukken. De volwassene geeft grenzen aan en leert de leerlingen de consequenties van hun gedrag.
- De leerling kan zeer veel moeite hebben met interne en/of externe prikkels. Het onderwijzend personeel beschermt de leerlingen daarom tegen te veel of te intense prikkels, omdat zij dit zelf niet kunnen aangeven en omdat dit vaak leidt tot

overprikkeling of ongewenst gedrag.

- De leerlingen hebben een ander nodig om hun emoties te reguleren. Zelf hebben zij geen inzicht in hun emoties en zij reageren vaak nog erg primair vanuit hun eigen egocentrische houding, waarbij zij op geen enkele manier rekening met de ander kunnen houden.
- Het onderwijzend personeel heeft aandacht voor de mate van verdraagzaamheid die leerlingen laten zien ten opzichte van elkaar. Zij helpen leerlingen om anderen in de omgeving te accepteren met andere wensen, routines, rituelen, geluiden of gedragingen.
- Het onderwijsaanbod is functioneel, direct toepasbaar en bruikbaar in de praktijk. De activiteiten staan vaak in het teken van welbevinden, het vergroten van de dagelijkse aanpassingsleeftijd en de zelfredzaamheid.

Mate van agressie

Bij agressie is een-op-een-begeleiding vereist. Agressie wordt geuit naar de persoon die de frustratie oplevert. We proberen dit te voorkomen door gebruik te maken van een dagprogramma dat is gericht op een goede afwisseling tussen inspanning en ontspanning, door de inzet van sensorisch integratiemateriaal en door gebruik te maken van individuele ruimtes om de prikkels te kunnen reduceren.

Didactisch aanbod

Didactisch aanbod wordt op een handelings- en opbrengstgerichte manier aangeboden met behulp van de CED leerlijnen voor zml t/m niveau 6 voor het SO.

We maken hierbij gebruik van het Directe Instructie Model (DIM).

Onderwijsmaterialen

Deze leerlingen krijgen intensieve ondersteuning en hebben een eigen communicatiesysteem dat past bij hun niveau. We passen het lesmateriaal aan op wat een leerling nodig heeft en aankan.

We richten ons op en maken gebruik van:

- zelfredzaamheid
- algemene dagelijkse vaardigheden
- methodieken die passen bij de ontwikkeling van de doelgroep
- bruikbare software
- materialen voor (visuele) informatieverwerking
- passende werkbladen die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau
- materialen die zijn gericht op sensomotorische informatieverwerking
- snoezelmateriaal
- prikkelende materialen: auditief, visueel, (senso)motorisch
- realistische en concrete materialen bij activiteiten
- rustmaterialen (bed of zitzak)
- methodes voor sociaal-emotionele ontwikkeling (passend bij de doelgroep en met aangepast speelmateriaal)
- materiaal dat is gericht op weerbaarheid
- een time-timer

RUIMTELIJKE OMGEVING

Het eigen klaslokaal

We gebruiken digiborden, computers, tablets, (aangepast) meubilair en een vaste, eigen werkplek voor iedere leerling. Het lokaal beschikt verder over verschillende

units, zodat de leerlingen in een prikkelarme ruimte kunnen werken of tot rust kunnen komen. Er zijn binnen de school verschillende ruimtes beschikbaar waar leerlingen in kleine groepjes instructie kunnen krijgen, individueel kunnen werken of tot rust kunnen komen.

Andere ruimtes binnen de school

We zetten waar nodig de snoezelruimte of time-out-ruimte in, met continu toezicht en directe begeleiding. Beide gebouwen hebben een gymzaal. In beide gebouwen is een time-outruimte aanwezig. De ruimte wordt ook incidenteel (preventief) ingezet, waarbij de nadruk ligt op prikkelreductie, ontspanning en soms de-escalatie.

Andere ruimtes buiten de school

Buiten is er een afgebakend verblijfsplein met continue toezicht en directe begeleiding.

Daarnaast hebben we een Boddebuiten met een belevingstuin, moestuin en plantenkas.

Veilige inrichting

De gangen van de school zijn overzichtelijk ingericht. We hebben veilige speelplaatsen met passende ontspanningsmogelijkheden, speciaal ingerichte werkhoecken en veiligheidsknoppen op de voordeuren vanwege wegloopgevaar.

We passen de ruimtes en de aangeboden materialen aan als dat nodig is vanwege het gevaar voor overprikkeling.

Expertise

Onderstaande expertise zetten we in voor deze leerlingen:

- groepspersoneel met expertise op het

gebied van (zeer) ernstige verstandelijke
beperkingen en stoornissen binnen het
autismespectrum

- orthopedagogen
- psychologen en psychologisch assistenten
- kwaliteitscoördinator
- logopedisten
- vakleerkrachten
- time-outmedewerker

Waar nodig zetten we individueel ZIO in
(zorg in onderwijs)

Samenwerking met externe organisaties

Met deze externe specialisten en organisaties werken we samen:

- SI-therapeut³
- PMT-therapeut⁴
- ergotherapeut
- fysiotherapeut
- ZIO
- schoolarts
- woongroepen
- Leerplichtambtenaar
- Wijkagent
- Veilig Thuis
- CCE
- Gemeente (Toegang)
- AVG arts
- collega-scholen Biezonderwijs
- schooltandarts

Deze specialisten en organisaties zetten we in voor:

- therapie en behandeling onder schooltijd of daarbuiten
- onderwijsondersteunende therapieën, in de klas en individueel
- samenwerking tussen hulpverleners en zorgpartners

³ SI: sensorische integratie

⁴ PMT: psychomotorische therapie

Structuurklas hoog niveau

Onderbouwing extra ondersteuning: structuurklas hoog niveau

Leerlingen die geplaatst worden in de structuurklas hoog niveau, hebben vooral een lichte verstandelijke beperking. Vaak is er daarnaast sprake van bijkomende problematiek, zoals een stoornis in het autismespectrum. Ook leerlingen zonder zo'n stoornis kunnen behoefte hebben aan dit type begeleiding en baat hebben bij een plaats in deze klas. Sociaal en emotioneel functioneren deze leerlingen vooral binnen de eerste individuatiefase (18-36 maanden), met kenmerken en gedragingen die ook passen bij de hogere fase van de eerste identificatiefase (3 tot 7 jaar). Wanneer zij kenmerken en gedragingen laten zien uit de hogere fase, is het de vraag of die eigen gemaakt zijn of dat het aangeleerd gedrag is zonder dat zij hier inzicht in hebben.

Hoeveelheid aandacht

Personele bezetting en benodigde expertise

Het onderwijs wordt gegeven door bevoegde en gespecialiseerde leerkrachten (fulltime) en onderwijsassistenten (fulltime).

Groepsgrootte

Aandacht en begeleiding

- De leerlingen hebben intensieve begeleiding nodig op het gebied van sociale en emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, werkhouding en zelfredzaamheid.
- We zorgen voor een voorspelbaar onderwijsaanbod en activiteiten binnen de eigen groep. Daarbij gaan we uit van sociaal leren en passende didactiek.
- Het onderwijsaanbod sluit aan bij de belevingswereld en de dagelijkse praktijk van de leerling. Waar mogelijk breiden we dit uit naar aanbod dat verder weg staat.
- We hanteren duidelijke regels en afspraken, en zijn consequent. We geven grenzen aan, bieden structuur en laten de consequenties zien van ongewenst gedrag. Door uit te leggen en voor te doen, laten we zien welk gedrag wél gewenst is

in een specifieke situatie.

- We hanteren een goede balans tussen inspanning en ontspanning. Afhankelijk van hun niveau kunnen kinderen 10 tot 30 minuten aan één taak werken.
- We maken gebruik van het circuitmodel om op passende wijze instructie en verwerking te kunnen aanbieden.
- Het dagprogramma is leidend, met ruimte voor individuele aanpassingen. Veranderingen in het dagprogramma geven we individueel aan.
- We werken met elementen van TEACCH⁴, waarbij we uitgaan van individuele benadering en begeleiding. Bij TEACCH staat visualisatie en voorspelbaarheid centraal. In een gestructureerde omgeving krijgen leerlingen duidelijkheid in ruimte, tijd en personen.
- De leerling heeft behoefte aan de nabijheid, ondersteuning en stimulering van een volwassene gedurende de schooldag, omdat hij lastig om hulp kan vragen en niet adequaat kan reageren op sociale interacties.

⁴ TEACCH: Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped CHildren.

- We gebruiken bondige taal, die vooral is gekoppeld aan het hier en nu.
- We besteden veel aandacht aan zelfstandigheid en sociale redzaamheid.
- We begeleiden leerlingen waar nodig bij de lesovergangen.
- We stimuleren het initiatief van de leerling en nemen daarbij een uitnodigende houding aan.
- Activering en stimulatie zijn vooral gericht op de subgroep of het individu.
- We verwoorden daar waar mogelijk de gevoelens en gedachten van leerlingen. Indien nodig maken we hierbij gebruik van visualisatie, bijvoorbeeld met een emotiethermometer.
- We geven leerlingen de verantwoordelijkheid die ze aankunnen.

Mate van agressie

We proberen agressie te voorkomen door een afwisseling tussen inspanning en ontspanning in het dagprogramma. Verder zetten we sensorisch integratiemateriaal en individuele ruimtes in om de hoeveelheid prikkels te kunnen beperken. Agressie is te begeleiden door individuele aansturing, eventueel buiten de klas. Waar nodig zetten we een time-out-medewerker in.

Didactisch aanbod

Didactisch aanbod wordt op een handelings- en opbrengstgerichte manier aangeboden met behulp van de CED leerlijnen voor zml t/m niveau 9 voor het SO.

We maken hierbij gebruik van het Directe Instructie Model (DIM).

Onderwijsmaterialen

We passen het lesmateriaal aan op wat een leerling nodig heeft en aankan. Daarbij zetten we visuele ondersteuning in (zoals foto's en pictogrammen).

We richten ons op en maken gebruik van:

- Zelfredzaamheid
- we behandelen de lesstof stapsgewijs met veel
- herhaling en speciale methodes voor
- ZML, en bevorderen de taakwerkhouding.
- (het aansturen van / herinneren aan) algemene dagelijkse vaardigheden
- methodieken met een lager tempo en veel herhaling
- bruikbare software
- materialen voor (visuele) informatieverwerking
- werkbladen zonder tekeningen die afleiden
- realistische en concrete materialen bij activiteiten
- sensopathische materialen
- methodes voor sociaal-emotionele ontwikkeling (die passen bij de doelgroep en met aangepast (speel)materiaal)
- materiaal dat is gericht op weerbaarheid
- een time-timer
- speciale methodes voor ZML of zelf aangepaste methodes

Ruimtelijke omgeving

Het eigen klaslokaal

We gebruiken digiborden, computers, tablets, (aangepast) meubilair en een vaste, eigen werkplek voor iedere leerling. Het lokaal beschikt verder over verschillende units, zodat de leerlingen in een prikkelarme ruimte kunnen werken of tot rust kunnen

komen. Er zijn binnen de school verschillende ruimtes beschikbaar waar leerlingen in kleine groepjes instructie kunnen krijgen, individueel kunnen werken of tot rust kunnen komen.

Andere ruimtes binnen de school

We zetten waar nodig de snoezelruimte of time-out-ruimte in, met continu toezicht en directe begeleiding. Beide gebouwen hebben een gymzaal.

In beide gebouwen is een time-outruimte aanwezig. De ruimte wordt ook incidenteel (preventief) ingezet, waarbij de nadruk ligt op prikkelreductie, ontspanning en soms de-escalatie.

Andere ruimtes buiten de school

Buiten is er een afgebakend verblijfsplein met continu toezicht en directe begeleiding.

Daarnaast hebben we een Boddebuiten met een belevingstuin, moestuin en plantenkas.

Veilige inrichting

De gangen van de school zijn overzichtelijk ingericht. We hebben veilige speelplaatsen met passende ontspanningsmogelijkheden, speciaal ingerichte werkhoeken en veiligheidsknoppen op de voordeuren vanwege weglloopgevaar.

Expertise

Onderstaande expertise zetten we in voor deze leerlingen:

- groepspersoneel met expertise op het gebied van (zeer) ernstige verstandelijke beperkingen en stoornissen binnen het autismespectrum
- orthopedagogen

- psychologen en psychologisch assistenten
- kwaliteitscoördinator
- logopedisten
- vakleerkrachten
- time-outmedewerkers

Waar nodig zetten we individueel ZIO in (zorg in onderwijs).

Samenwerking met externe organisaties

Met deze externe specialisten en organisaties werken we samen:

- SI-therapeut⁵
- PMT-therapeut³
- ergotherapeut
- fysiotherapeut
- ZIO
- schoolarts
- woongroepen
- leerplichtambtenaar
- wijkagent
- Veilig Thuis
- CCE
- Gemeente (Toegang)
- AVG arts
- collega-scholen Biezonderwijs
- schooltandarts

Deze specialisten en organisaties zetten we in voor:

- therapie en behandeling onder schooltijd of daarbuiten
- onderwijsondersteunende therapieën, in de klas en individueel

⁵ SI: sensorische integratie

³ PMT: psychomotorische therapie

- samenwerking tussen hulpverleners en zorgpartner

Onderwijszorggroepen

Onderbouwing extra ondersteuning: Onderwijszorggroep

Leerlingen die geplaatst worden in de onderwijszorggroep, hebben een ernstige tot zeer ernstige verstandelijke beperking. Daardoor hebben ze beperkte communicatievaardigheden. Vaak is er daarnaast sprake van bijkomende problematiek, zoals een stoornis in het autismespectrum.

Sociaal en emotioneel functioneren deze leerlingen vooral binnen de eerste socialisatiefase (6-18 maanden) met kenmerken en gedragingen vanuit de eerste adaptatiefase (0-6 maanden). Sommige leerlingen functioneren volledig binnen de eerste adaptatiefase. Deze leerlingen zijn gebaat bij rust en veiligheid, waarbij hun basisbehoeften vooropstaan. Zij hebben geen inzicht in hun eigen emoties en gedragingen, en die van anderen, en kunnen daar niet op anticiperen.

Hoeveelheid aandacht

Personele bezetting en benodigde expertise

Het onderwijs wordt gegeven door bevoegde en gespecialiseerde leerkrachten (fulltime) en soms twee onderwijsassistenten (fulltime). Zij werken samen met minimaal één, maar soms twee fulltime ZIO's.

Groepsgrootte

De groep bestaat uit 8 leerlingen (met een maximum van 10).

Aandacht en begeleiding

- We zorgen voor een bekende en veilige leeromgeving met vast en bekend personeel, een vertrouwde dagelijkse routine met een vaste eigen tafel en stoel, en vaste patronen en rituelen.
- De leerlingen werken in hun eigen klaslokaal aan een individueel programma. Zelfstandig werken is niet mogelijk zonder directe ondersteuning. Niets kan in een groep of subgroep worden aangeboden.
- We zorgen voor een concreet, individueel onderwijsaanbod, dat is gericht op ontdekkend leren en veelvuldig herhalen.
- Deze leerlingen leren niet door inzicht,

maar door conditionering.

- We beschermen de kinderen tegen te intensieve en verschillende prikkels, omdat zij hier niet mee om kunnen gaan. Zij zien ook geen gevaren en risico's.
- De leerlingen zijn voor hun algemeen dagelijkse levensverrichtingen (ADL) en verzorging volledig afhankelijk van een begeleider en hebben voortdurend de nabijheid van een volwassene nodig. Dat vraagt om zeer intensieve begeleiding.
- We gaan uit van beperkte verbale ondersteuning en gebruiken vooral visuele ondersteuning, zoals voorwerpen, foto's en pictogrammen. Daarnaast leren we gebaren aan.
- De leerlingen hebben een ander nodig om hun emoties en gedrag te reguleren.
- We werken aan de hand van de TEACCH-principes⁶. Daarbij gaan we uit van individuele benadering en begeleiding. Bij TEACCH staat visualisatie en voorspelbaarheid centraal. In een gestructureerde omgeving krijgen leerlingen duidelijkheid in ruimte, tijd en personen.

¹ TEACCH: Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children.

- De activiteiten zijn vooral gericht op lichamelijke en zintuiglijke activering, omdat de informatieverwerking vooral verloopt via het waarnemen en beleven van zintuiglijke sensaties.
- Leerlingen willen vaak hun omgeving ontdekken, maar hebben daarbij steeds ondersteuning en toezicht nodig.
- We besteden veel aandacht aan de verdraagzaamheid ten opzichte van andere leerlingen.
- Activiteiten staan in het teken van het vergroten van het welbevinden en de betrokkenheid van leerlingen.
- Activiteiten duren niet langer dan 5 tot 10 minuten, waarbij voortdurende begeleiding nodig is.
- Het onderwijzend personeel is de initiatiefnemer, aangezien de leerling moeite heeft om uit zichzelf tot leren te komen.
- We bieden individuele instructie passend bij het niveau van de leerling.
- We bieden individuele begeleiding bij de overgang naar een andere omgeving.
- Het dagprogramma bevat voldoende rustmomenten en wisselt af tussen inspanning en ontspanning.

Mate van agressie

Bij agressie is een-op-een-begeleiding vereist. Agressie wordt geuit naar de persoon die de frustratie oplevert.

Didactisch aanbod

Het didactisch aanbod wordt op een handelings- en opbrengstgerichte manier aangeboden met behulp van de Planciusleerlijnen en de CED leerlijnen voor zml, tot en met niveau 6.

We maken hierbij gebruik van het Direct Instructie Model (DIM).

Onderwijsmaterialen

Deze leerlingen krijgen intensieve ondersteuning en hebben een eigen communicatiesysteem dat past bij hun niveau. We passen het ontwikkelingsmateriaal aan op wat een leerling nodig heeft en aankan. Deze leerlingen genieten van speeltjes die geluid maken en van sensopathisch materiaal².

We maken in ons onderwijs gebruik van:

- aanleren en gebruiken van gebaren
- algemene dagelijkse levensvaardigheden
- ontdekkend leren en veel herhaling
- materialen voor (visuele) informatieverwerking
- een individueel dagprogramma dat bestaat uit voorwerpen, foto's of pictogrammen (PECS)
- bondige en concrete taal die past bij de dagelijkse situatie
- materialen die zijn gericht op sensomotorische informatieverwerking
- snoezelmaterialen
- prikkelende materialen: auditief, visueel, (senso)motorisch
- rustmaterialen (bed of zitzak)
- time-timer

Ruimtelijke omgeving

Het eigen klaslokaal

We gebruiken digiborden, computers, tablets, (aangepast) meubilair en een vaste, eigen werkplek voor iedere leerling. Het lokaal beschikt verder over verschillende units, zodat de leerlingen in een prikkelarme ruimte kunnen werken of tot rust kunnen komen. Daarnaast gebruiken we een box in de klas zodat leerlingen tot rust kunnen komen wanneer ze niet aan de zijlijn of in een groep kunnen functioneren.

Andere ruimtes binnen de school

Beide scholen hebben de beschikking over een gymzaal.

We zetten waar nodig de snoezelruimte of time-out-ruimte in, met continu toezicht en directe begeleiding. Daarnaast hebben we een verzorgingsruimte met douche.

Andere ruimtes buiten de school

Buiten is er een afgebakend verblijfsplein met continu toezicht en directe begeleiding.

Veilige inrichting

De gangen van de school zijn overzichtelijk ingericht. We hebben veilige speelplaatsen met passende ontspanningsmogelijkheden, speciaal ingerichte werkhoecken en veiligheidsknoppen op de voordeuren vanwege wegloopgevaar.

Expertise

Onderstaande expertise zetten we in voor deze leerlingen:

- groeps personeel met expertise op het gebied van (zeer) ernstige verstandelijke beperkingen en stoornissen binnen het autismespectrum
- orthopedagogen
- psychologen en psychologisch assistenten
- kwaliteitscoördinator
- logopedisten
- vakleerkrachten
- time-outmedewerkers

Waar nodig zetten we individueel ZIO in (zorg in onderwijs)

Samenwerking met externe organisaties

Met deze externe specialisten en organisaties werken we samen:

- SI-therapeut (sensorische integratie)¹
- PMT-therapeut (psychomotorische therapie)²
- ergotherapeut
- fysiotherapeut
- ZIO
- schoolarts
- woongroepen
- wijkagent
- Veilig Thuis
- CCE
- gemeente (Toegang)
- AVG arts
- collega-scholen Biezonderwijs
- schooltandarts
- leerplichtambtenaar

Deze specialisten en organisaties zetten we in voor:

- therapie en behandeling onder schooltijd
- onderwijsondersteunende therapieën, in de klas en individueel
- samenwerking tussen hulpverleners en zorgpartners

¹ SI: sensorische integratie

² PMT: psychomotorische therapie

Observatiegroepen

Onderbouwing extra ondersteuning: observatiegroep

De observatiegroep kenmerkt zich doordat er leerlingen in zitten, waarvan bij aanvang nog niet duidelijk is of zij passen binnen een onderwijzorggroep of een structuurgroep. Er zijn daarom overeenkomsten met:

Leerlingen die geplaatst worden in de onderwijzorggroep, hebben een ernstige tot zeer ernstige verstandelijke beperking. Daardoor hebben ze beperkte communicatievaardigheden. Vaak is er daarnaast sprake van bijkomende problematiek, zoals een stoornis in het autismespectrum.

Sociaal en emotioneel functioneren deze leerlingen vooral binnen de eerste socialisatiefase (6-18 maanden) met kenmerken en gedragingen vanuit de eerste adaptatiefase (0-6 maanden). Sommige leerlingen functioneren volledig binnen de eerste adaptatiefase. Deze leerlingen zijn gebaat bij rust en veiligheid, waarbij hun basisbehoeften vooropstaan. Zij hebben geen inzicht in

hun eigen emoties en gedragingen, en die van anderen – en kunnen daar niet op anticiperen.

Of

Leerlingen die onderwijs volgen in een speciale structuurklas, hebben een lichte tot ernstige verstandelijke beperking én vaak een stoornis binnen het autismespectrum. Ook leerlingen zonder zo'n stoornis kunnen behoefte hebben aan dit type begeleiding en baat hebben bij een plaats in deze klas. De aanpassingsleeftijd in het dagelijks leven ligt vaak lager dan de verstandelijke beperking doet vermoeden. Sociaal en emotioneel functioneren deze leerlingen vooral binnen de eerste socialisatiefase (6-18 maanden) en de eerste individuatiefase (18-36 maanden).

Hoeveelheid aandacht

Personele bezetting en benodigde expertise

Het onderwijs wordt gegeven door bevoegde en gespecialiseerde leerkrachten (fulltime) en een onderwijsassistent (fulltime). Zij werken samen met een fulltime ZIO.

Groepsgrootte

De groep bestaat uit maximaal 9 leerlingen.

Aandacht en begeleiding

- We zorgen voor een bekende en veilige leeromgeving met vast en bekend personeel, een vertrouwde dagelijkse routine met een vaste eigen tafel en stoel, en vaste patronen en rituelen.
- De leerlingen hebben intensieve begeleiding nodig op het gebied van sociale en emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, werkhouding en zelfredzaamheid.
- De leerlingen krijgen de tijd en de ruim-

te om zich te ontwikkelen op hun eigen tempo.

- We zorgen voor continue nabijheid en ondersteuning bij overgangsmomenten en vrije momenten.
- We zorgen voor ondersteuning bij algemeen dagelijkse levensverrichtingen (ADL) en verzorging.
- We gaan uit van beperkte verbale ondersteuning en gebruiken vooral visuele ondersteuning.
- We zorgen voor een concreet, individueel onderwijsaanbod, dat is gericht op ontdekkend leren en veelvuldig herhalen.
- Een aantal van deze leerlingen leren niet door inzicht, maar door conditionering.
- We beschermen een aantal van deze leerlingen tegen te intensieve en verschillende prikkels, omdat zij hier niet mee om kunnen gaan. Zij zien ook geen gevaren en risico's.
- We gaan uit van beperkte verbale ondersteuning en gebruiken vooral visuele ondersteuning, zoals voorwerpen, foto's en pictogrammen, alsook gebaren.
- De leerlingen hebben een ander nodig om hun emoties en gedrag te reguleren.
- We werken aan de hand van de TEACCH-principes⁷. Daarbij gaan we uit van individuele benadering en begeleiding. Bij TEACCH staat visualisatie en voorspelbaarheid centraal. In een ge-

structureerde omgeving krijgen leerlingen duidelijkheid in ruimte, tijd en personen.

- Leerlingen willen vaak hun omgeving ontdekken, maar hebben daarbij steeds ondersteuning en toezicht nodig.
- We besteden veel aandacht aan de verdraagzaamheid ten opzichte van andere leerlingen.
- Activiteiten staan o.a. in het teken van het vergroten van het welbevinden en de betrokkenheid van leerlingen.
- Activiteiten duren niet langer dan 5 tot 15 minuten, waarbij voortdurende begeleiding nodig is, of begeleiding op afstand.
- Het onderwijzend personeel is de initiatiefnemer, aangezien de leerling ondersteuning nodig heeft om tot leren te komen.
- Tijdens instructiemomenten krijgt de leerling korte, duidelijk gestructureerde opdrachten, in een groepje van maximaal twee leerlingen, maar vaak individueel. Daarbij gebruiken we bondig en concreet taalgebruik dat is gekoppeld aan het hier en nu.
- Taken moeten eerst via individuele instructiemomenten worden aangeleerd en bij voldoende beheersing kunnen ze tijdens het zelfstandig werken worden ingezet.
- We bieden begeleiding bij de overgang naar een andere omgeving.
- Het dagprogramma bevat voldoende rustmomenten en wisselt af tussen inspanning en ontspanning.

⁷ TEACCH: Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children.

Mate van agressie

Bij agressie is een-op-een-begeleiding vereist. Agressie wordt geuit naar de persoon die de frustratie oplevert. We proberen dit te voorkomen door gebruik te maken van een dagprogramma dat is gericht op een goede afwisseling tussen inspanning en ontspanning, door de inzet van sensorisch integratiemateriaal en door gebruik te maken van individuele ruimtes om de prikkels te kunnen reduceren.

Didactisch aanbod

Het didactisch aanbod wordt op een handelings- en opbrengstgerichte manier aangeboden met behulp van de Planci-usleerlijnen en de CED leerlijnen voor zml, tot en met niveau 3.

We maken hierbij gebruik van het Direct Instructie Model (DIM).

Onderwijsmaterialen

Deze leerlingen krijgen intensieve ondersteuning en hebben een eigen communicatiesysteem dat past bij hun niveau. We passen het ontwikkelingsmateriaal aan op wat een leerling nodig heeft en aankan. Deze leerlingen genieten van speeltjes die geluid maken en van sensopathisch materiaal².

We richten ons op en maken gebruik van:

- aanleren en gebruiken van gebaren
- algemene dagelijkse levensvaardigheden
- ontdekkend leren en veel herhaling
- materialen voor (visuele) informatieverwerking
- een individueel dagprogramma dat

bestaat uit voorwerpen, foto's of pictogrammen (PECS)

- bondige en concrete taal die past bij de dagelijkse situatie
- materialen die zijn gericht op sensorische informatieverwerking
- snoezelmaterialen
- prikkelende materialen: auditief, visueel, (senso)motorisch
- rustmaterialen (bed of zitzak)
- time-timer
- prikkelende materialen: auditief, visueel, (senso)motorisch
- realistische en concrete materialen bij activiteiten
- methodes voor sociaal-emotionele ontwikkeling (passend bij de doelgroep en met aangepast speelmateriaal)
- materiaal dat is gericht op weerbaarheid

Ruimtelijke omgeving

Het eigen klaslokaal

We gebruiken digiborden, computers, tablets, (aangepast) meubilair en een vaste, eigen werkplek voor iedere leerling. Het lokaal beschikt verder over verschillende units, zodat de leerlingen in een prikkelarme ruimte kunnen werken of tot rust kunnen komen. Daarnaast gebruiken we een box in de klas.

Andere ruimtes binnen de school

Het SO heeft de beschikking over een gymzaal.

We zetten waar nodig de snoezelruimte of time-out-ruimte in, met continu toezicht en directe begeleiding. Daarnaast hebben we een verzorgingsruimte met douche.

Andere ruimtes buiten de school

Buiten is er een afgebakend verblijfsplein met continue toezicht en directe begeleiding.

Daarnaast hebben we een Boddebuiten met een belevingstuin, moestuin en plantenkas.

Veilige inrichting

De gangen van de school zijn overzichtelijk ingericht. We hebben veilige speelplaatsen met passende ontspanningsmogelijkheden, speciaal ingerichte werkhoeken en veiligheidsknoppen op de voordeuren vanwege wegloupegevaar.

Expertise

Onderstaande expertise zetten we in voor deze leerlingen:

- groeps personeel met expertise op het gebied van (zeer) ernstige verstandelijke beperkingen en stoornissen binnen het autismespectrum
- orthopedagogen
- psychologen en psychologisch assistenten
- kwaliteitscoördinator
- logopedisten
- vakleerkrachten
- time-outmedewerkers

Waar nodig zetten we individueel ZIO in (zorg in onderwijs)

Samenwerking met externe organisaties

Met deze externe specialisten en organisaties werken we samen:

- SI-therapeut (sensorische integratie)¹
- PMT-therapeut (psychomotorische

therapie)²

- ergotherapeut
- fysiotherapeut
- ZIO
- schoolarts
- woongroepen
- wijkagent
- Veilig Thuis
- CCE
- gemeente (Toegang)
- AVG arts
- collega-scholen Biezonderwijs
- schooltandarts
- leerplichtambtenaar

Deze specialisten en organisaties zetten we in voor:

- therapie en behandeling onder schooltijd
- onderwijsondersteunende therapieën, in de klas en individueel
- samenwerking tussen hulpverleners en zorgpartners

¹ SI: sensorische integratie

² PMT: psychomotorische therapie

Algemeen

Het SO en passend onderwijs

Het onderwijsaanbod op SO De Bodde is speciaal onderwijs.

De positie van het SO

Leerlingen van De Bodde zullen gedurende hun hele leven in meer of mindere mate aangewezen zijn op ondersteuning. Ons onderwijs, de begeleiding en interventies zijn er in de basis op gericht dat leerlingen in de toekomst op hun niveau zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren op de gebieden wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Betrokken teamleden werken handelings-, ontwikkelings- en opbrengstgericht. Er worden verschillende leergebieden binnen de Bodde aangeboden waarbij de leergebieden leren leren, mondelinge taal en sociaal-emotionele ontwikkeling de uitstroom naar VSO en in mindere mate SBO of Praktijkonderwijs tot doel hebben. Waarbij het VSO zich richt op toestroom richting arbeid, arbeidsmatige, activiteiten- en belevingsgerichte dagbesteding.

De Bodde verzorgt onderwijs aan leerlingen met een IQ < 55 of een IQ > 55 en < 70 met veelal complexe problematiek.

Ook is de organisatie zich zeer bewust van de verandering van leerling stromen, waarbij het jaarlijks kan verschillen hoeveel klassen en per arrangement zijn.

Visie

Visie op leerlingen en de rol van de school

Wij typeren een goede school als een school die onderwijs verzorgt, gericht op het behalen van zo optimale mogelijk leerresultaten waarbij het uitgangspunt blijft dat de leerling zo zelfstandig mogelijk kan functioneren in de samenleving rekening houdend met hun individuele mogelijkheden. Wij stemmen ons onderwijs dan ook zo veel mogelijk af op de mogelijkheden en kenmerken van de leerlingen die onze school bezoeken.

Leerstofaanbod

Op De Bodde is sprake van een breed leerstofaanbod, afgestemd op de individuele leerling. Het leerstofaanbod vertoont een doorgaande lijn door de gehele school. De leerlijnen, die dekkend zijn voor de kerndoelen ZML, vormen daarbij het uitgangspunt. Tevens worden deze leerlijnen gebruikt voor planning, registratie en verwachtingen t.a.v. te behalen doelen voor de leerling, zodat voor iedere leerling wordt gestreefd naar maximale leeropbrengsten. De ontwikkeling van de leerling wordt gevolgd en aangestuurd via het leerlingvolgsysteem in Parnassys. Door middel van deze resultaatgerichte werkwijze wordt de leerling voorbereid op de toekomstige leef- en werksituatie. In de onderbouw groepen voor leerlingen van 4 t/m 8 jaar wordt gebruik gemaakt van diverse ontwikkelingsmaterialen, op peuter- en kleuterniveau en van de methode Kleuterplein. Kleuterplein is hét antwoord op deze nieuwe tijd. De methode bevat alle domeinen die voor het kleuteronderwijs zijn gedefinieerd, met doorgaande leerlijnen en een duidelijk lesdoel per activiteit. Voor het lesonderwijs worden de methode “Veilig Stap voor Stap” en Humpie Dumpie gebruikt, De Rekenboog (CED-leerlijn) wordt ingezet voor het rekenonderwijs. Via “ZIEN!” in Parnassys wordt de sociaal emotionele ontwikkeling gevolgd en aangestuurd.

Tijd

Het schoolbeleid draagt eraan bij dat de onderwijstijd effectief wordt ingezet en wordt afgestemd op de onderwijsbehoefte van de leerling. Teamleden zorgen ervoor dat de geplande onderwijstijd ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt.

Onderwijsleerproces

Het onderwijsleerproces op De Bodde bereidt leerlingen voor op een volwaardige plaats in de maatschappij uitgaande van de mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Door het bieden van ondersteuning en uitdaging binnen het onderwijsleerproces vergroten we het zelfvertrouwen van de leerling. Het onderwijsleerproces bestaat uit het ontwikkelen van cognitieve, sociale en praktische kennis, attitudes en vaardigheden. We maken dit mogelijk door een duidelijke, gestructureerde, uitdagende leeromgeving waarin leerlingen leren zo zelfstandig mogelijk problemen op te lossen. We zetten functionele en uitnodigende leer- en hulpmiddelen in om het leerproces te ondersteunen. De leerkracht registreert, controleert en evalueert de

ontwikkelingen van de leerling.

Schoolklimaat

Het schoolklimaat is een aangename, uitdagende, motiverende en stimulerende werkomgeving, waarin teamleden en leerlingen op een positieve manier met elkaar omgaan. Een goed schoolklimaat bevordert en stimuleert de betrokkenheid van leerlingen. De Bodde zorgt voor veiligheid, geborgenheid, rust en structuur. Dit realiseren we door duidelijke schoolregels en een professioneel- en collegiaal werkklimaat.

Zorg en begeleiding

De school heeft de zorg en de begeleiding structureel georganiseerd. Vanuit behoeftes en mogelijkheden van de leerlingen zorgt De Bodde voor systematische begeleiding tijdens de schoolloopbaan.

Opbrengsten

Op De Bodde zijn de opbrengsten van het onderwijs merkbaar en meetbaar. Beoogde leerdoelen zijn zichtbaar in de werkplannen en worden twee keer per jaar geëvalueerd. Binnen de afgesproken periode wordt nagegaan of verwachtingen met betrekking tot de ontwikkeling van de leerling bereikt zijn. Op grond van deze evaluatie wordt een nieuw plan voor een volgende periode opgesteld. De schoolopbrengsten voor de perspectiefbepalende leergebieden en ZIEN! worden jaarlijks schoolbreed in kaart gebracht. Vervolgens vindt een analyse plaats en worden vervolgacties bepaald..

Resultaten

Binnen De Bodde willen wij bij elke leerling zo optimaal mogelijk ontwikkeld waarbij het welzijn een belangrijke factor is. De leergebieden worden gekoppeld aan passende leerroutes. Deze geven sturing aan de ontwikkeldoelen die gesteld worden aan de individuele leerling. Waarbij wij een veelzijdig en rijk aanbod garanderen.

Voor de één kan het vooral gaan om de ontwikkeling van persoonlijke houding en praktische vaardigheden; bij de ander kunnen ook meer schoolse vaardigheden tot de ontwikkelings-doelen behoren. In het OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) van iedere leerling wordt met ouders, in een op overeenstemming gericht overleg, een voorlopige uitstroombestemming vastgesteld voor de leerling. Dit geeft sturing aan het plannen en volgen van de ontwikkeling van de leerling.

In overeenstemming met ouders wordt het handelingsdeel vastgesteld. Aan het einde van een schooljaar wordt het OPP met ouders geëvalueerd.

Alle leerlingen vanaf leerjaar 3 worden ieder jaar getoetst. In oktober worden de ZML- of Cito rekentoetsen afgenomen.

In maart worden de ZML-toetsen mondelinge taal of de Cito leestoetsen afgenomen. De AVI toets wordt afgenomen in juni, indien relevant (de leerling dient minimaal Veilig Leren Lezen kern 6 te beheersen).

Uitstroom

De leerlingen van het SO stromen vrijwel allemaal uit naar de VSO afdeling van De Bodde. Een enkeling gaat tussentijds naar het SBO of na de SO-periode naar het Praktijkonderwijs (PRO).

Missie

Ons handelen richt zich op het veelzijdig ontwikkelen van de kwetsbare leerling en we passen het onderwijs daar zo goed mogelijk op aan. We streven na bij iedere leerling een positief gevoel van eigenwaarde te versterken. De grote diversiteit aan leerlingen maakt dat we intensief en breed differentiëren.

De Bodde wil bij het realiseren van de missie, nadrukkelijk rekening houden met de omgevingsfactoren die van invloed zijn op de ontwikkelingskansen van de leerlingen.

De Bodde bereidt leerlingen voor op een volwaardige plaats in de maatschappij uitgaande van de mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Door het bieden van ondersteuning en uitdaging binnen het onderwijsleerproces vergroten we het zelfvertrouwen van de leerlingen. Het onderwijsleerproces bestaat uit het ontwikkelen van cognitieve, sociale en praktische kennis, attituden en vaardigheden. We maken dit mogelijk door een duidelijke, gestructureerde, uitdagende leeromgeving waarin leerlingen leren zo zelfstandig mogelijk problemen op te lossen. We zetten functionele en uitnodigende leer- en hulpmiddelen in om het leerproces te ondersteunen.

Leerlingen-Leerlingenzorg

Leerlingen

Op SO De Bodde worden leerlingen met een verstandelijke beperking van 4 tot en met 12 jaar met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) SO geplaatst.

Het ZML-onderwijs is toegankelijk voor alle leerlingen met een IQ < 55 of een IQ > 55 en < 70 met een bijkomende problematieken.

Sommige leerlingen hebben dusdanig complexe problematieken waardoor we een speciale inrichting van lokalen hebben.

De leerlingen die De Bodde bezoeken hebben beperkingen bij het aanleren van vaardigheden en het verwerven van kennis. Daarnaast spelen vaak de volgende kenmerken (in meer of mindere mate) een rol:

- een beperkte sociale redzaamheid
- een beperkt repertoire van interesses en activiteiten

- geringe intrinsieke motivatie
- matige weerbaarheid
- problemen in het verbeeldingsvermogen
- de motoriek is zowel kwalitatief als kwantitatief beneden het gemiddelde
- een beperkt concentratievermogen
- beperkte zelfstandigheid, blijvende afhankelijkheid
- lage frustratiedrempel
- grote prikkelgevoeligheid
- niet kunnen omgaan met prestatiedruk
- zwakke (auditieve) informatieverwerking
- moeite met het structureren van de eigen leefwereld
- problemen in de taalverwerving; zwakkere verbale en non-verbale communicatie;
- problemen in het aangaan van sociale contacten, met name de sociale wederkerigheid.

Signaleren van onderwijs- en zorgvragen

Schoolklimaat

Het schoolklimaat op De Bodde is een aangename, uitdagende, motiverende en stimulerende werkomgeving, waarin teamleden en leerlingen op een positieve manier met elkaar omgaan. Het schoolklimaat bevordert en stimuleert de betrokkenheid van ouders. De Bodde zorgt voor veiligheid, geborgenheid, rust en structuur. Dit realiseren we door duidelijke schoolregels, een opgeruimde school en een professioneel en collegiaal werkklimaat.

Zorg en begeleiding

Op school werken bevoegde en gespecialiseerde leraren. Het onderwijs, de zorg en de begeleiding is structureel georganiseerd. Vanuit behoeftes en mogelijkheden van de individuele leerling zorgt SO De Bodde voor systematische begeleiding tijdens de schoolloopbaan gericht op het vervolg onderwijs (VSO) en de latere keuze binnen wonen, werken en vrije tijd.

De leerling in de school

We zijn als school voor SO gespecialiseerd in het leveren van onderwijs op maat. De individuele mogelijkheden van de leerling vormen het belangrijkste uitgangspunt bij de inrichting en organisatie van ons onderwijs.

Op het niveau van de individuele leerling

In ons onderwijs richten wij ons op een optimale en veelzijdige ontwikkeling van elke leerling persoonlijk. Bij plaatsing wordt door de gedragswetenschapper op basis van de aangeleverde informatie een OPP startdocument geschreven waarin het ontwikkelings- cq uitstroomperspectief (leerroute) wordt vermeld. De leerkracht stelt op basis daarvan binnen 6 weken een eerste OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) op. Dit wordt met de ouders besproken en door hen ondertekend. We zien de leraar als de centrale regisseur, die direct en indirect wordt ondersteund door de overige medewerkers binnen de school.

Op het niveau van de groep

Ons onderwijs is individueel gericht, maar dit betekent niet dat ieder kind apart onderwijs krijgt. Iedere leerkracht begeleidt met hulp van een onderwijsassistent een groep van ongeveer 8 tot 14 leerlingen. De behoeften van de leerlingen in een bepaalde groep leiden tot het opstellen van sub-lesgroepen per leergebied. Hierin is het onderwijsaanbod voor betreffende leerlingen beschreven.

Binnen de groep wordt gedifferentieerd door het inzetten van onderwijsassistent of een aangepaste organisatie. Voor een aantal leerlingen is ook sprake van aangepaste leermomenten buiten de groep in de vorm van logopedie. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om kortdurende individuele therapie en/of begeleiding te ontvangen onder schooltijd buiten de locatie school. Dit dient aangevraagd te worden bij de directie.

Voor de zomervakantie worden de nieuwe groepen ingedeeld. In de loop van het schooljaar wisselen van groep is incidenteel mogelijk.

We volgen de ontwikkelingen van de leerling nauwgezet en dit wordt geregistreerd binnen het schoolsysteem. Ouders hebben te allen tijde het recht op inzage in dit dossier. Eén keer in de vier jaar vindt een psychologisch onderzoek plaats.

Handelings- en Opbrengstgericht werken (HOGW)

Planmatig werken en afstemming van het onderwijsaanbod op behoeften van de groep en de individuele leerling geschiedt door middel van groepsplannen en OntwikkelingsPerspectiefPlannen (OPP).

De planning van het onderwijsaanbod en de registratie van de vorderingen vindt plaats in het digitale leerlingvolgsysteem in ParnasSys.

Twee keer per jaar worden de opbrengsten en nieuw te behalen doelen met de ouders geëvalueerd en vastgesteld.

Eén keer per jaar wordt aan de hand de overzichten uit Parnassys en het formulier streefniveau leerroutes De Bodde in samenspraak met ouders/ verzorgers inzichtelijk gemaakt op welk niveau de leerling uitstroomt. De data voor dit formulier worden via ParnasSys beschikbaar gesteld.

Het handelings- en opbrengstgericht werken is een cyclisch proces dat minimaal twee keer per jaar wordt uitgevoerd.

In deze cyclus wordt in chronologische volgorde gewerkt aan de verschillende fases HOGW; waarnemen – begrijpen – wegen – plannen – handelen – evalueren. Dit geldt zowel voor de groepsbesprekingen als voor de OPP besprekingen met ouders.

Commissie van Begeleiding

Om de gewenste ondersteuning te bieden aan onze leerlingen kennen we een ondersteuningsroute binnen onze school en werken we samen met externe organisaties.

Ondersteuningsroute binnen de school

Inrichting van de ondersteuningsstructuur

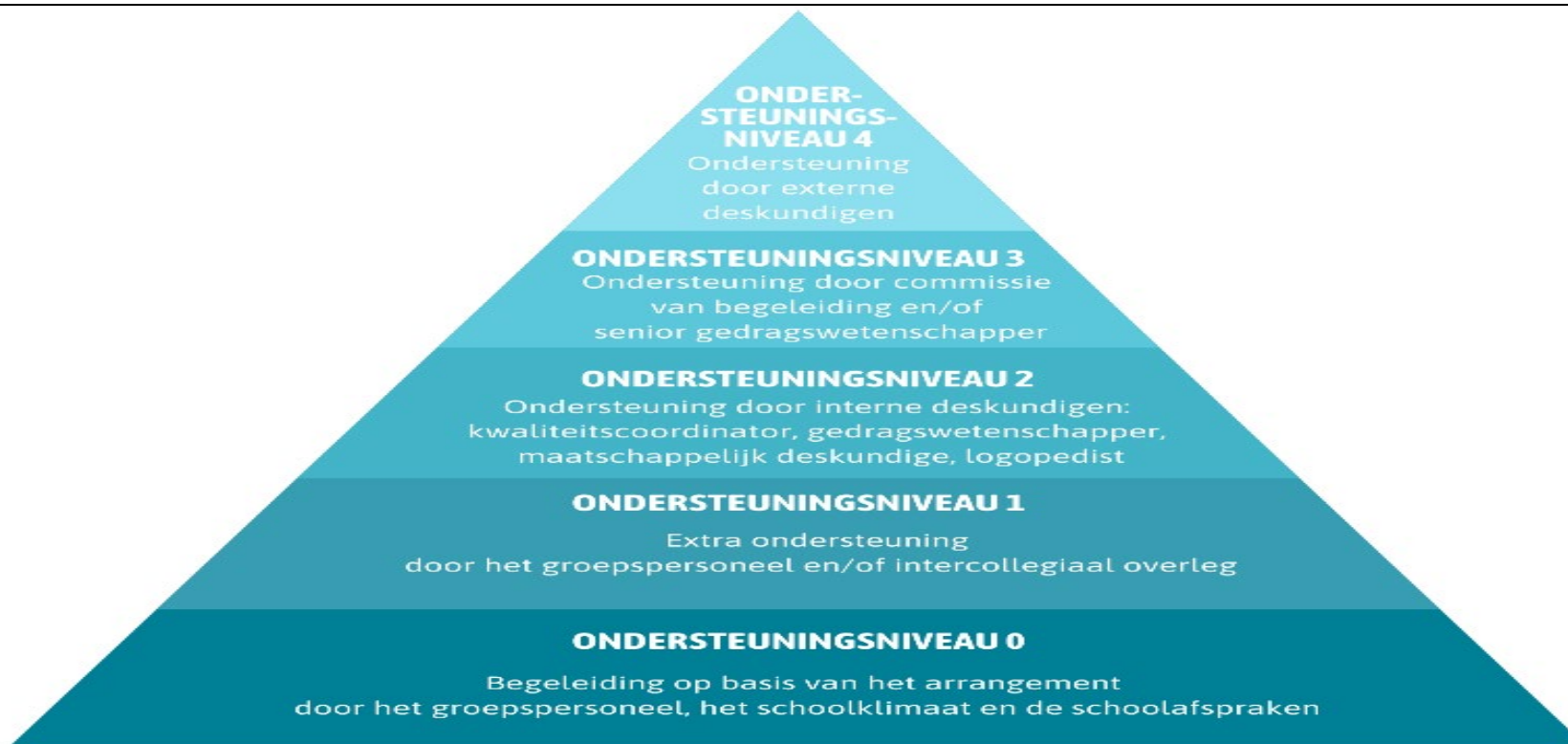
Signalering vindt plaats in de groep vanuit de groepsleerkracht.

De leerkracht wordt ondersteund door de KC-er / Gedragswetenschapper/logopedist/SMD

Indien noodzakelijk wordt de ondersteuningsvraag opgeschaald naar de Commissie van Begeleiding.

Indien noodzakelijk wordt samenwerking gezocht met ouders/hulpverlening.

De leerkracht is altijd regisseur rondom de leerling en ontvangt support waar nodig.

Ondersteuningsniveaus De Bodde

Samenwerking met ouders bij de ondersteuning

Onze school werkt samen met ouders.

De taak om ouders te betrekken bij de ondersteuning ligt bij de:

- Leraar / groepsleerkracht
- Jeugdhulpprofessional
- Directie, team- of afdelingsleider
- Schoolmaatschappelijk werker
- Deskundige van het samenwerkingsverband
- Gedragsspecialist / orthopedagoog
- Ondersteuningscoördinator
- Kwaliteits-Coördinator

Protocol voor medische handelingen

De Bodde werkt conform de afspraken uit het protocol medicijnverstrekking en medische handelingen van De Bodde. Dit protocol is vastgesteld in samenwerking met de GGD Hart van Brabant. Hierin is opgenomen:

- dat ouders schriftelijke toestemming moeten verlenen voor het verstrekken van medicijnen.
- dat leerlingen niet zelf de medicijnen in hun bezit mogen hebben
- dat medicijnen worden bewaard in een afgesloten medicijnenkistje
- dat het personeel registreert wanneer en hoeveel medicijnen worden ontvangen en wat wordt uitgereikt
- afspraken over verstrekken van medicijnen op verzoek en indien de leerling op school ziek wordt.

Op het schoolnetwerk/Arbo zijn hierover gegevens terug te vinden.

Onderwijs

Groeotypes

In de reguliere groepen is het basisaanbod van het ZML-onderwijs voldoende. Hierbij zorgen we voor voorspelbaar onderwijsaanbod en doelgerichte activiteiten waarbij we uitgaan van sociaal en cognitief leren. Het onderwijsaanbod sluit aan bij de belevingswereld en de dagelijkse praktijk. De lesstof wordt stapsgewijs met veel herhaling aangeboden.

Voor de meest complexe leerlingen met een autismespectrumstoornis (ASS) hebben de ruimtes een specifieke inrichting. In deze groepen worden op basis van interne differentiatie leerlingen geplaatst met een verstandelijke beperking én een autisme spectrum stoornis die in sterke mate behoefte hebben aan een verduidelijkte leeromgeving en voorspelbaarheid. Ook worden er leerlingen geplaatst zonder ASS diagnose, maar wel met een sterke behoefte aan structuur en verduidelijking in leeromgeving middels de TEACCH principes.

Aanvullend wordt er in groepen gewerkt volgens de methodiek van het Sociaal Competentiemodel. In het model wordt de nadruk gelegd op het vergroten en/of verstevigen van de (sociale) competenties van de kinderen/jongeren. Het adequate gedrag wat al te zien is wordt vergroot en uitgebreid, het inadequate gedrag wordt genegeerd. Het doel is dat de kinderen met het vergroten en uitbreiden van het adequate gedrag zich in hun dagelijks functioneren zo goed mogelijk kunnen redden in de maatschappij.

Bij de speciale structuurgroep is er een grote overlap met de autistructuurgroepen. Echter, deze leerlingen kunnen geen enkele vorm van groepsonderwijs aan. Hierdoor wordt het programma volledig op hun individuele ondersteunings- en begeleidingsbehoefte aangepast.

Binnen de onderwijzorggroepen zitten leerlingen met een ernstige tot een zeer ernstige verstandelijke beperking. Ze hebben beperkte communicatieve vaardigheden. Ze functioneren sociaal emotioneel niet boven de 18 maanden. Deze leerlingen zijn volledig afhankelijk van de belangrijke ander. Ze zijn gebaat bij rust en veiligheid. Hun basisbehoefte staat voorop. Deze leerlingen hebben geen inzicht in hun eigen emoties en gedragingen of die van anderen. Hier kunnen ze dan ook niet op anticiperen.

De commissie van begeleiding (CvB) bepaalt in welk type groep de leerling wordt geplaatst op basis van de gegevens die er liggen en welke ondersteuningsbehoefte een leerling nodig heeft.

Leerroutes

Om zo optimaal mogelijk aan te sluiten bij de mogelijkheden van de leerlingen is er sprake van 4 leerroutes. Wanneer er in onderstaande tekst gesproken wordt over niveau dan verstaan we daaronder het totaal niveau van functioneren van de leerling.

Leerroute 4: Arbeid / SBO / Pro

In het algemeen spreken we hier van een gemiddeld tot hoog ZML niveau. De leerlingen in deze leerroute zijn relatief sociaal sterke personen, ze zijn gericht op anderen. Er is sprake van wederkerigheid en inlevingsvermogen.

Ze kunnen om hulp vragen, anticiperen op problemen en kunnen flexibel omgaan met wisselende groepssamenstellingen. Ze zijn op een adequate manier sociaal weerbaar. Binnen hun mogelijkheden zijn ze in staat tot zelfreflectie.

De leerlingen vragen om een stimulerende omgeving waarbinnen ze voldoende uitgedaagd worden (pedagogisch en didactisch). Ze hebben daarnaast behoefte aan een veilige en voorspelbare omgeving.

Deze leerlingen zijn gebaat bij een onderwijsaanbod dat zich richt op cognitieve ontwikkeling, praktische- en sociale vaardigheden. De ontwikkeling van deze vaardigheden staat in het teken van het vergroten van de zelfstandigheid en het later dragen van eigen verantwoordelijkheid op het gebied van wonen, werken, vrije tijd en burgerschap.

Het uitstroomperspectief, dat gebaseerd is op de cognitieve mogelijkheden en onderwijsbehoeften van de leerling is veelal VSO ZML leerroute 4, PRO of SBO.

Leerroute 3: Arbeidsmatige Dagbesteding

In het algemeen spreekt men van een gemiddeld ZML niveau.

De leerlingen in deze leerroute zijn leerlingen die sociaal emotioneel nog veel kunnen leren en daarin ook leerbaar zijn.

Aandachtspunten zijn: ego-ontwikkeling; weerbaarheid; samenwerken; conflictsituaties hanteren; hulpvragen leren stellen; aanleren van waarden en normen; inzicht in eigen handelen (zelfreflectie); het overzien van de gevolgen van eigen daden; impulsgerichtheid.

De leerlingen hebben in potentie in zich dat ze sociaal emotioneel kunnen ontwikkelen maar of het voldoende tot uiting komt, wordt sterk bepaald door de omgeving en/ of een bijkomende problematiek.

De leerlingen vragen om een overzichtelijke omgeving waarbinnen ze voldoende uitgedaagd worden (pedagogisch en didactisch). Er is veel ruimte voor herhaling.

Deze leerlingen zijn gebaat bij een onderwijsaanbod dat zich richt op cognitieve ontwikkeling, praktische- en sociale vaardigheden. De ontwikkeling van deze vaardigheden staat in het teken van het vergroten van de zelfstandigheid en het dragen van latere eigen verantwoordelijkheid op het gebied van wonen, werken en vrije tijd.

Het uitstroomperspectief is in principe VSO ZML leerroute 3.

Leerroute 2: Activiteitgerichte Dagbesteding

In het algemeen spreekt men van een laag ZML niveau.

De leerlingen in deze leerroute zijn leerlingen die sociaal emotioneel kwetsbaar zijn, impulsgericht handelen en daarin nauwelijks leerbaar zijn. Ze zijn sterk gericht op bevrediging van eigen wensen en behoeften. Ze houden weinig rekening met de ander en kunnen zich niet inleven in die ander. Sommige vaardigheden kunnen getraind worden maar worden niet of nauwelijks eigen gemaakt.

De leerlingen vragen om een gestructureerde pedagogisch-didactische omgeving waarbinnen ze uitgedaagd worden om zich middels ervaringsgericht leren verder te ontwikkelen. Deze leerlingen zijn sterk gebaat bij een onderwijsaanbod gericht op de praktische vaardigheden. Er wordt vooral gewerkt vanuit betekenisvolle activiteiten en ervaringsleren. Deze leerlingen ontwikkelen zichzelf vooral door het 'doen' en vragen derhalve om een uitlokkende pedagogisch-didactische leeromgeving waarbinnen ze uitgedaagd worden zich verder te ontwikkelen.

De ontwikkeling van vaardigheden staat in het teken van het vergroten van de zelfstandigheid op het gebied van het latere wonen, werken, vrije tijd.

Het uitstroomperspectief is in principe VSO ZML leerroute 2.

Leerroute 1: Belevingsgerichte Dagbesteding

In het algemeen spreekt men van een zeer laag ZML niveau met meervoudige complexe zorgbehoefte. De leerlingen in deze leerroute zijn leerlingen die in grote mate afhankelijk zijn van een ander om tot handelen te komen. Ze tonen weinig eigen initiatief en de initiatieven die ze tonen zijn gericht op de eigen behoeftebevrediging. Ze kunnen geen rekening houden met een ander, hebben geen inlevingsvermogen, ze zien de ander als een object. Er is geen sprake van samenspel, beurt name en delen.

De leerlingen vragen om een gestructureerde pedagogisch-didactische omgeving waarbinnen ze uitgedaagd worden om zich middels ervaringsgericht leren verder te ontwikkelen. Deze leerlingen zijn gebaat bij een onderwijsaanbod gericht op het aanleren van de algemeen dagelijkse levensverrichtingen.

Het uitstroomperspectief is in principe VSO ZML leerroute 1.

Onderwijs-Zorgarrangement

Gezien de intensieve begeleidings- en verzorgingsvraag kan er voor sommige leerlingen Zorg in Onderwijs (ZiO) ingezet worden. Op De Bodde wordt ZiO door medewerkers van de zorgverlenende organisatie Amarant geleverd. ZiO wordt vanuit de Jeugdwet door de gemeente waarin de leerling woont, of vanuit de Wet langdurige zorg (WLZ) door het zorgkantoor bekostigd. Normaal gesproken wordt ZiO op individuele indicatie toegekend. De ondersteuning wordt dan één op één geleverd op vaste momenten gedurende de dag/week. Op De Bodde is afgelopen jaren - in samenwerking met de gemeenten van Hart van Brabant, Amarant, Zorgkantoor VGZ en OC Leypark - ervaring opgedaan met een collectieve inzet van ZiO. Hierbij wordt ZiO niet op individuele

basis geïndiceerd, maar is er een aantal uur beschikbaar voor ZiO voor de hele groep. Op deze manier kan de ondersteuning meer vraaggericht ingezet worden, wat de begeleiding van de leerlingen en de rust in de klas ten goede komt.

Kwaliteitsbeleid en Ondersteunende disciplines

Kwaliteitsbeleid

Om gestructureerd en systematisch aan kwaliteitsverbetering te werken, is inzicht in alle relevante aspecten van het onderwijs noodzakelijk en dient een helder en objectief beeld te worden verkregen over de sterke en zwakke kanten van De Bodde. Op basis van deze gegevens kan met resultaatgerichtheid en transparantie binnen de school, naar ouders en naar andere betrokken instanties worden gecommuniceerd. Dit alles met de wil en het vermogen om de school continu door middel van samenwerking te verbeteren. De stuurgroep onderwijskwaliteit (STOK) is verantwoordelijk voor deze kwaliteitsverbeteringen. De stuurgroep realiseert dit aan de hand van de zelfevaluaties en een plan van aanpak op de standaarden van het Inspectiekader.

Ondersteunende disciplines intern

- Kwaliteitscoördinator: zijn verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit en consistentie in onderwijsprocessen en het stimuleren van verbeteringen die bijdragen aan de onderwijsprestaties en tevredenheid van zowel leerlingen als onderwijzend personeel.
- schoolmaatschappelijk werkende: richt zich op de afstemming van de school- en thuissituatie en ondersteunt ouders bij hulpvragen betreffende de thuissituatie en aanvragen indicaties, via de Jeugdwet of de WLZ.
- logopedisten: ondersteunen de spraak-/taalontwikkeling zowel op groeps- als op individueel niveau en zijn verantwoordelijk voor de communicatiesystemen.
- gedragswetenschappers: geven handelingsadviezen en vertalen deze voor leerkrachten en ouders naar onderwijsbehoeften gericht op de uitstroombestemming van de leerling. Gedragswetenschappers werken in een team samen van experts die een gezamenlijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling en de kwaliteit van ons onderwijs en hebt een belangrijke rol in het coachen en begeleiden van teamleden op het gebied van pedagogisch handelen en adviseren leraren in het kader van het opstellen en uitvoeren van OPP's.
- jeugdarts en/of jeugdverpleegkundige: doen periodiek geneeskundig onderzoek en adviseren de school op het gebied van gezondheidszaken.

De ondersteuningsstructuur en de samenwerking met instellingen voor zorg en jeugdhulpverlening

SO De Bodde verzorgt onderwijs aan leerlingen uit de hele regio Midden-Brabant en heeft in het kader van Passend Onderwijs te maken met verschillende samenwerkingsverbanden (o.a. Plein013). In de ketenzorg werken we samen met verschillende instanties en organisaties.

Voor zorg en jeugdhulpverlening werken we samen met:

- Veilig Thuis
- Zorg – en Veiligheidshuis
- MEE; Hulpverlening aan mensen met een beperking
- Zorginstellingen
- Politie/zedenpolitie/wijkagent
- Ketenpartners in de jeugdhulpverlening
- Toegangsteams
- CCE; Centrum voor Consultatie en Expertise
- GGD
- IMW; instituut voor maatschappelijk werk
- Gemeente Tilburg/leerplicht
- William Schrikker Groep

Overige organisaties waarmee de Bodde samenwerkt

- Servicepunt regionaal leerlingenvervoer
- Provincie/BVL (Brabant VerkeersVeiligheidslabel)
- Andere scholen binnen Stichting Biezonderwijs Tilburg
- De Kracht

- Plein013 en andere samenwerkingsverbanden in de regio Midden-Brabant
- PABO Pedagogische Academie Basis Onderwijs
- ROC (MBO) Regionaal Opleiding Centrum / Middelbaar Beroepsonderwijs
- Koning Willem I-college
- CmKT Cultuur met KunstTilburg
- SLO Stichting Leerplan Ontwikkeling
- Driestar Educatie begeleidt bij kwaliteit ontwikkeling
- LECSO (Landelijk Expertisecentrum Speciaal Onderwijs)
- CED Centrum voor Expertise en Dienstverlening
- AMO Actieve middag opvang
- BSB Buitenschoolse Opvang Amarant
- Wijkagent
- Leerplichtambtenaar
- En anderen